7/4537 -3-

712

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
ANKARA

SÜRELİ

SAYI : B.09.0.APK.0.22.00.00.17/1581 ../../2001 01 AGUSTOS 2001

KONU : Samsun Milletvekili
Musa UZUNKAYA'nın
Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 27.06.2001 tarih ve KAN.KAR.MD: A.01.0.GNS.0.10.00-02-10987/25657 sayılı yazısı.

Samsun Milletvekili Musa UZUNKAYA'nın, Egzoz Gazı emisyon ölçümleri karşılığı taplanan paralara ve kullanım yerleri hakkında, Bakanlığıma yöneltmiş olduğu T.B.M.M. 7/4537 Esas Sayılı Yazılı Soru Önergesi incelenmiş olup, sorular itibariyle cevapları ekte sunulmuştur.

Bilginizi ve gereğini arz ederim.

Koray AYDIN
Bakan

EK:
-Cevap Yazısı (1 Ad, 4 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
-T.B.M.M. Başkanlığı

Bilgi :
-Başbakanlık

7/4537 -4-

713

SAMSUN MİLLETVEKİLİ
SAYIN MUSA UZUNKAYA'NIN
T.B.M.M. 7/4537 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
DAİR SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

1- İl Çevre Koruma Vakıflarınca geçtiğimiz 3 yıl içinde, taşıt araçları egzoz gazi emisyon ölçümleri karşılığı olarak ne kadar ücret alınmış, toplanan bu meblağ nerelerde kullanılmıştır?

2- Egzoz ölçümlerinde sınır değeri üzerinde emisyona sahip araçlardan herhangi bir ücret alınmazken, düşük emisyona sahip, yani çevreye zararsız yada daha az zararlı araçlardan niçin ücret alınmaktadır?

3- İlgili mevzuata göre toplanan gelirlerin çevre dışında başka alanlarda kullanımı mümkün müdür? Bu konuda yaşanan keyfi uygulamalara engel olmak üzere mevzuatta gerekli düzenlemelere gitmeyi düşünüyor musunuz?

4- Ankara İl Çevre Koruma Vakfının Sıhhiye Hitit Güneşi Anıtının onarımı için harcamayı planladığı miktar nedir? Egzoz gazı ile bu anıt arasında nasıl bir ilişki kurulmuştur?

5- Egzoz gazları ölçümü ile ilgili kanunun çıktığı 1999 yılına göre hava kirliliğinde gelmiş olduğumuz nokta, katedilen olumlu merhale, ithal kömür ve doğal gaz kullanımının ısınma ve sanayide kullanımının yaygın hale gelmesi ile birlikte hava kirlilik tespitlerinde yıl boyunca tehlike sınırının aşılmamış olması gibi gerçekler göz önünde bulundurularak, mevcut haliyle "çevre" için faydasız ve vatandaş için, maddi ve manevi yük olan bu uygulamaya bir an önce son verilmesi hakkındaki düşünceniz nedir?

CEVAPLAR:

Motorlu taşıtlarda egzoz emisyonlarının önlenmesi amacıyla araçların ve yakıtların üretimi aşamasında alınacak tedbirlerin yanında halen trafikte seyreden eski teknoloji ile üretilmiş ve yeterli bakımı yapılmamış araçların denetimi de önem taşımaktadır.

Bu nedenle, motorlu araçların yol açtıkları kirlenmenin önlenmesi amacıyla tatbik edilmesi gereken önlem ve müeyyidelerin tanımlandığı ve 22 Ekim 1992 tarih ve 21383 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevre Bakanlığı "Motorlu Taşıtlar Egzoz Gazlarının Yol Açtıkları Kirlenmenin Önlenmesine İlişkin Tebliğ"i doğrultusunda egzoz emisyon ölçümleri başlatılmıştır. Tebliğ ile hedeflenen, taşıt muayene istasyonlarında rutin taşıt muayenesinin yanı sıra yanma kusurlarından meydana gelen egzoz emisyonlarının da denetlenmesi amaçlanmıştır.

Egzoz emisyon ölçümleri bugün sayısı 70'i aşan ilde 1'er yıllık periyotlar halinde Valilikler veya onların yetki verdiği kuruluşlarca belirli bir ücret karşılığında yapılmaktadır.Karayolları Taşıt Muayene İstasyonlarında yapılmakta olan taşıt muayeneleri ülkemizde 2 yılda bir yapılmaktadır. 2 yıllık bir dönem ise taşıt ayarlarının bozulmasına ve

./..

egzoz emisyonlarının artmasına neden olacağından, egzoz ölçümlerinin yılda bir kere yapılması uygun görülmektedir.

Egzoz emisyon ölçümünde izlenecek usul ve esaslar, emisyon ölçümü karşılığında alınacak meblağ ve cezalı ödemeler için uygulanacak tutar, her yıl başında Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli Çevre Kurulu Kararları ile Valiliklerce belirlenmektedir. Mahalli Çevre Kurullarınca alınan kararlara Çevre Bakanlığının herhangi bir müdahalesi bulunmamaktadır.

Ülkemizde 01.01.2001 tarihinden beri üretilen ve ithal edilen tüm otomobiller Avrupa Birliğinin EURO 93 standartlarını sağlayabilen katalitik konvertörle teçhiz edilmiş, sadece kurşunsuz benzin kullanabilen çevre dostu otomobillerdir.

Ancak, eski ve yeterli bakımı yapılmamış otomobillerin yanı sıra katalitik konvertörlü otomobillerde egzoz muayenesine tabii tutulmaktadır. Bunun nedeni ise kurşunsuz benzinin Güneydoğu veya Doğu Anadolu Bölgelerimizde yaygın olarak bulundurulmadığı için taşıt sahiplerinin katalitik konvertörleri araçlarından çıkarttırmaları ve bu durumu denetleyebilecek tam teçhizatlı bir laboratuvar ağı ve denetim sisteminin de ülkemizde kurulamamış olmasıdır. Ayrıca, katalitik konvertörlerin ömürlerinin yaklaşık 50.000 km ile sınırlı olduğu zaman içinde devre dışı kalıp çevre kirliliğine neden olduğu da bilinmektedir. Bu sebeple eski veya yeni teknoloji ile üretilmiş tüm taşıtlar egzoz muayenesine tabii tutulmakta ve belirlenen emisyon ölçüm ücreti alınmaktadır.

Isınmadan ve sanayiden kaynaklanan hava kirliliğinin yanısıra motorlu taşıtların meydana getirdiği kirletici emisyonlar, özellikle nüfus ve trafiğin yoğun olduğu büyük kent merkezlerinde, önemli oranda çevre kirliliğine neden olmaktadır. Böylece kent merkezlerinde yaşanan hava kirliğinden, yaklaşık olarak % 25 oranında motorlu taşıt sorumlu bulunmaktadır.

Kent merkezlerinde hava kirliliğini azaltmaya yönelik olarak, doğalgazın yaygınlaştırılması, kaliteli kömür (İthal Kömür) kullanımına yönelinmesi, sanayiinin şehir merkezi dışına taşınması (organize sanayi bölgeleri gibi), kentsel planlamanın yeniden düzenlenmesi ve benzeri hava kirliliğini azaltıcı önlemlerin yanı sıra, motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz emisyonlarının da kontrol altına alınması önem taşımaktadır.

Motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz emisyonlarının azaltılması amacıyla;

- Taşıt parkındaki araçların bakımının ve denetiminin sağlanması,
- Çevre dostu teknolojilerin otomobillerde kullanımının teşvik edilmesi, (Katalitik konvertörlü otomobiller gibi)
- Akaryakıtta kalitenin uluslararası standartlarda (AB) sağlanması,
- Kurşunsuz benzinin yurt genelinde yaygınlaştırılması,
- Kurşunsuz benzinin kullanımını desteklemek üzere fiyatının aşağı çekilmesi,
- Çevre dostu otomobilleri alan tüketicileri desteklemek üzere ekonomik teşvik mekanizmalarının devreye sokulması,

Önemli ve öncelikli konular olarak karşımıza çıkmaktadır.

./..

Bu önlemlerin yanı sıra egzoz emisyon denetimlerinin gerçekleştirilmesi hususu da önem taşımaktadır. Bu bağlamda, tüm dünyadaki uygulamalar paralelinde, 1992 yılında egzoz emisyon ölçümleri Ülkemizde de başlatılmıştır.

Ancak, daha etkili bir uygulama için ölçme, izleme ve denetim altyapısının güçlendirilmesi ve yaygın bir organizasyonun yasal çerçevesinin belirlenerek sağlanması gerekmektedir.

Diğer taraftan,

Ankara İli Çevre Koruma Vakfi'nın son üç yıl içinde egzoz emisyon ölçümlerinden elde ettiği gelirin yıllar itibariyle dağılımı şöyledir;

YILI	GELİR	HARCAMA ORANI
1998	111.673.000.000.TL,	% 54,60
1999	319.105.000.000.TL,	% 40,32
2000	1.146.080.000.000.TL,	% 55,98

Ankara İli Çevre Koruma Vakfi'nın Vakıf Senedi'nde yazılı amaçlarından; ağaçlandırma, ilin kültürel çevre ile ilgili değerlerinin korunması, çevre eğitimi ve çevre bilincinin yerleştirilmesi için tanıtıcı faaliyetler yapılması, çevre eğitiminin desteklenmesi, çevreyle ilgili panel ve seminer düzenlenmesi, çevreyle ilgili dokümantasyon ve yayın faaliyetleri yapılması, çevre sorunlarının çözülmesi için çalışmalar yapılması, çevreyi koruyucu, çevre kirliliğini önleyici araştırmalar yapılması, bitki nesillerinin ıslahı, çevre araştırmaları ve kirlilik tespiti için araç ve gereç satın alınması, çevreyle ilgili egzoz ölçümlerinin yapılması için gezici ve sabit istasyonlar kurulması, çevreyi koruyucu ve çevre kirliliğini önleyici projeler yapılması, çevre amaçlarının gerçekleşmesi için gereken önlemlerin alınması gibi faaliyetlerin giderleri egzoz gelirlerinden elde edilen miktardan karşılanmaktadır.

Egzoz emisyon ölçümlerine başlanan 1992 yılından itibaren tüm kamu kuruluşlarına ait araçlardan egzoz emisyon ücreti alınmıştır. Ankara Valiliği Mahalli Çevre Kurulu kararıyla 2001 yılından itibaren resmi araçlardan egzoz emisyon ölçüm ücreti alınmamaktadır.

Egzoz ölçümlerinden elde edilen gelirin, Ankara İli Çevre Koruma Vakfi'nın Vakıf Senedi'nde yazılı amaçların dışında veya çevre konuları harici, başka alanlarda harcanması mümkün değildir.

Sözü edilen hesaplar ve giderler Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce her iki yılda bir incelenerek denetlenmekte, ve harcamaların Vakıf amaçlarına uygun olup olmadığı araştırılmaktadır. Bugüne kadar Vakıf amaçları dışında kullanılan bir gider belirlenmediği müşahede edilmiştir.

Ankara İli Çevre Koruma Vakfi'nın Ankara Sıhhiye'deki Hitit Güneşi Anıtı'nın onarımı; Vakıf amaçlarından olan "Kültürel Çevre İle İlgili Değerlerin Korunması" gerekçesiyle yapılmaktadır.

./..

Bu onarımla ilgili olarak Vakfın ödeyeceği bedel 26 milyar TL.+KDV'dir. Vakfın gelir kaynağı sadece egzoz emisyon ölçüm ücretleri olup, Hitit Güneşi'nin onarımı Vakıf Senedi'nin 4/a maddesinde yazılı amaca uygun olarak ödenecektir. Çünkü, Ankara İlinin sembolü olan Hitit Güneşi Başkentin çevreyle ilgili bir değeri olup, 1974 yılında Anadolu Sigorta tarafından yaptırılan, ancak aradan geçen yıllar içinde tahrip olan ve onarıma ihtiyaç duyulan bir anıttır. Hitit Güneşi'nin onarımı için kamuoyu ve medya kuruluşları konuyu sık sık gündeme getirmesi üzerine Başkent'e yakışmayan bu görüntünün düzeltilmesi için Valiliğinden istekte bulunulmuştur. Anıttaki görüntü kirliliğinin giderilmesi için Ankara İli Çevre Koruma Vakfı Yönetim Kurulu Kararıyla onarıma başlanmış olup, 30 Ağustos 2001 tarihinde açılışı yapılacağı belirtilmiştir.

Ankara ilinde hava kirliliği özellikle kış başındaki aylarda hala tehlikeli oranlarda seyretmektedir. Gerek vatandaş, gerekse medya konu üzerinde hassasiyetle durmakta, hava kirliliğine ilişkin olarak, Valiliğinden önlem alınması talep edilmektedir. Bu amaçla; İl Mahalli Çevre Kurulu'nun çeşitli kararları ile Ankara Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırları içinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nca, özellikleri belirlenen ithal kömür kullanılmasına, bu kömürler dışında başka kömür kullanımına müsaade olunmamasına, araçların egzoz gazları ile havayı kirletmelerini önlemek için egzoz emisyon ölçümlerine tüm hızla devam edilmesine karar verilmiş ve bu yönde daha birçok kararlar alındığı müşahede edilmiştir.

Hava kirliliğinin en önemli sebebinin motorlu kara taşıtlarından çıkan egzoz gazlarının olduğu ve bunun için taşıtların periyodik olarak egzoz emisyon ölçümlerinin yapılmasının yararlı ve gerekli görüldüğü ilgili Kurum ve Kuruluşlarca ifade edilmektedir.

Ayrıca, konuyla ilgili olarak Bakanlığımızı doğrudan ilgilendiren bir husus ve mevzuat düzenlemesini gerektirecek yetki unsuru bulunmamakta olup, 2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince bu konuda Çevre Bakanlığı ile Mahalli Çevre Kurulları yetkili kılınmıştır.

B/A